

Ohje valtuustoryhmien tukemiseksi - ohjeen päivitys
1293/00.01.01.01/2026

Aluehallitus 24.02.2026 § 36

Lisätiedot

Hallintojohtaja Ilkka Naukkarinen
ilkka.naukkarinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4503

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevan ohjeen valtuustoryhmien tukemiseksi, ja että ohjetta noudatetaan takautuvasti vuoden 2026 alusta lukien.

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Hyvinvointialuelain 27 §:ää (Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen) on muutettu 5.12.2025 lailla 1114/2025 (HE 91/2025). Samalla lailla on muutettu myös Hval 87 §, jossa säädetään luottamushenkilöiden palkkioista ja korvauksista. Lain perustelujen mukaan muutoksella lisätään päätöksenteon tehokkuutta hyvinvointialueilla rajoittamalla pysyvästi valtion rahoituksen käyttöä 5 miljoonalla eurolla ryhmärahojen kustannuksia. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2026 rahoitusta on pienennetty lakimuutoksen myötä n. 160.000 eurolla. Lakimuutoksilla on vaikutusta hyvinvointialueen valtuustoryhmien tuen ohjeeseen ja palkkiosääntöön, ja niitä on päivitettävä. Palkkiosäännön päivitys tuodaan myöhemmin erikseen päätettäväksi.

Vanhan Hval 27 § 2 mom. kuuluu: Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi hyvinvointialue voi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tukea myönnettäessä on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Tuen määrä valtuustoryhmittäin on ilmoitettava hyvinvointialueen tilinpäätöksessä.

Muutettu 2 mom. kuuluu: Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi hyvinvointialue voi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä valtuustoryhmän päätöksentekoon liittyvää muuta toimintaa. Tukea myönnettäessä hyvinvointialueen on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Tiedot tuen määrästä ja käyttökohteesta on ilmoitettava valtuustoryhmittäin hyvinvointialueen tilinpäätöksessä.

Lakimuutoksen perusteluissa todetaan, että lailla ei enää säädetä mahdollisuudesta tukea toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tätä perustellaan mm. sillä, että asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet on huomioitu hyvinvointialueiden toiminnassa Hval 5 luvun sääntelyn nojalla (esim. aloiteoikeus, aluevaltuuston vastuulla olevat keskustelu- ja kuulemistilaisuudet, vaikuttamistoimielimet, asukasraadit ym.). Jatkossa hyvinvointialue voi tukea taloudellisesti valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä valtuustoryhmän päätöksentekoon liittyvää muuta toimintaa. Sisäistä toimintaa ei vanhassa lakitekstissä ollut määritelty, eikä sitä tarkasti määritellä uudessakaan sisällössä, vaan ne jäävät jatkossakin paikalliseen harkintaan.

Vuodesta 2026 lukien tilinpäätöksessä tulee antaa tiedot tuen määrästä ja käyttökohteesta valtuustoryhmittäin. Aikaisemmin tukea myönnettäessä on pitänyt yksilöidä käyttötarkoitus, mutta siitä ei ole tarvinnut tehdä tarkempaa selkoa tilinpäätöksessä. Lain perusteluissa tuen käyttökohteina nimetään ryhmien käyttöön osoitettavat tilat, sihteerityö tai vastaava kustannus, tietoyhteydet ja laitteet, luottamushenkilöiden koulutus tai sellaiset tilaisuudet, jotka liittyvät hyvinvointialueen päätöksentekoon liittyvien asioiden käsittelyyn.

Aluevaltuusto on hyväksynyt valtuustoryhmien toiminnan tukemisen ohjeet joulukuussa 22.12.2022. Ohje on perustunut vanhaan Hval 27 §:n sisältöön ja siinä hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat olleet hyväksytty tuen käyttötarkoitus.

Aluevaltuuston 22.12.2022 hyväksymää ohjetta valtuustoryhmien tukemiseksi on muokattu hyvinvointialuelain 1114/2025 muutosten johdosta. Merkittävimpana muutoksena on asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisen poistaminen tuen käyttötarkoituksesta. Laissa mainittu tuen käyttötarkoitus kuitenkin tunnistaa tilanteet, jotka liittyvät hyvinvointialueen päätöksentekoon liittyvien asioiden käsittelyyn valtuustoryhmien toiminnassa. Tämän käyttökohteen osalta valtuustoryhmän tulisi antaa sanallinen selvitys tuen käytöstä, miten se liittyy hyvinvointialueen päätöksenteon valmisteluun. Lisäksi valtuustoryhmän tulisi jakaa oma-aloitteisesti tuen kohdentuminen edellä mainittujen viiden käyttökohteen kesken. Tätä jakoa käytettäisiin myös tilinpäätöksen liitetiedoissa vaaditun erittelyn pohjana.

Toinen isompi muutos on, että valtuustoryhmiltä ei pyydetäisi etukäteissuunnitelmaa tuen käyttämisestä vaan tarkennettu ohjeistus toimii tuen käyttöä ohjaavana. Lisäksi ohjeeseen on tehty tarkennuksia ja korjattu havaittuja ongelmia hakemusten ja niiden liitteiden sisällöissä. Tuen myöntämisestä päättäisi edelleen hyvinvointialuejohtajan nimeämä viranhaltija, joka tällä hetkellä on hallintojohtaja.

Ohje esitetään aluevaltuustolle hyväksyttäväksi takautuvasti vuoden 2026 alusta lukien. Ohjeen sisältö on näin ohjeellisena valtuustoryhmien tiedossa suunniteltaessa toimintaa, johon tukea on tarkoitus käyttää lakimuutoksen jälkeisenä aikana.

